

Eligiusz Jerzy Krzeński

Europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych – nowa forma prowadzenia działalności

Palestra 50/1-2(565-566), 246-249

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Prawo handlowe

EUROPEJSKIE ZGRUPOWANIE INTERESÓW GOSPODARCZYCH – NOWA FORMA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej nie zmieniło zasad, na jakich osoby prowadzące różnego rodzaju działalność mogą ze sobą współpracować. Do katalogu dopuszczalnych form prowadzenia działalności, określonego w kodeksie spółek handlowych, a uzupełnionego o spółkę cywilną, o której mowa w kodeksie cywilnym, należy jednak dodać jeszcze europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych oraz spółkę europejską. Obie te instytucje prawa europejskiego były dotychczas nieznanne w prawie polskim. O ile jednak spółka europejska jest w zasadzie przewidziana jako forma prowadzenia działalności na bardzo dużą skalę, o tyle europejskie zgrupowanie interesów jest dostępne w zasadzie dla każdego.

Wyjaśnienie, czym tak naprawdę jest europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych, nie jest łatwe. Najbardziej skrótowo można stwierdzić, iż jest to forma współpracy osób fizycznych, osób prawnych i innych podmiotów, którą można umiejscowić pomiędzy spółką jawną a konsorcjum, zdecydowanie bliższa jednak spółce jawnej. Są jednak także istotne różnice. Założenie spółki wymaga określonego zaangażowania kapitałowego uczestników – czego nie wymagają przepisy o zgrupowaniu (choć projektowane polskie przepisy w tej materii nie są już tak jednoznaczne). Spółka jest ponadto formą prawną od tych uczestników niezależną i występującą w obrocie całkowicie samodzielnie, która może prowadzić działalność gospodarczą w dowolnym zakresie, zgrupowanie natomiast ma jedynie wspomagać działalność prowadzoną przez poszczególnych uczestników. Założenie spółki kapitałowej jest ponadto możliwe już przez jedną osobę, co jest niedopuszczalne w przypadku zgrupowania.

Z kolei konsorcjum oznacza porozumienie dwóch lub więcej przedsiębiorców, zawarte w celu zrealizowania określonego celu gospodarczego, ale niestanowiące

odrębnej formy prawnej. Mimo iż europejskie zgrupowanie interesów nie jest tak sformalizowane, jak to jest w przypadku spółki, zdecydowanie wykracza jednak poza ramy konsorcjum. Ponieważ jest to forma nowa, nieznaną dotychczas w naszym systemie prawnym, warto przyjrzeć się jej bliżej.

Przepisy dotyczące zgrupowania można znaleźć w rozporządzeniu unijnym 2137/85 (EWG) z 25 lipca 1985 r. Rozporządzenie ma zastosowanie w Polsce bezpośrednio i nie wymaga implementacji do polskiego prawa. Ustawodawca unijny zostawił natomiast parlamentom krajowym możliwość uchwalenia własnych, dodatkowych przepisów poświęconych tej formie prowadzenia działalności. Prace nad ustawą, która takie regulacje wprowadzi do polskiego prawa, już trwają (projekt ustawy o europejskim zgrupowaniu interesów gospodarczych i spółce europejskiej, druk sejmowy nr 3314 z 20 września 2004 r.). Do czasu uchwalenia tej ustawy, co powinno nastąpić wkrótce, **należy odradzić** podejmowanie prób założenia zgrupowania z siedzibą w Polsce. Bez regulacji wykonawczej, jaką w istocie rzeczy będzie nasza ustawa, która określi choćby tak prozaiczną kwestię, jak zakres informacji podawanych na odpowiednich formularzach zgłoszeniowych do KRS, zarejestrowanie zgrupowania może przypominać drogę przez mękę, o ile w ogóle byłoby możliwe, choć z punktu widzenia czysto formalnego nie ma przeszkód, aby takie zgrupowania powstawały już obecnie.

Europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych ma ułatwiać współpracę pomiędzy podmiotami i osobami, funkcjonującymi w różnych krajach wspólnoty. Katalog potencjalnych uczestników zgrupowania jest bardzo szeroki i obejmuje w szczególności przedsiębiorców, tj. zarówno spółki prawa handlowego, jak i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, jak również osoby wykonujące wolne zawody. Do założenia zgrupowania wymagane jest współdziałanie co najmniej dwóch podmiotów z dwóch różnych krajów unijnych. W konsekwencji nie jest dopuszczalne założenie zgrupowania przez np. dwie polskie spółki, choć nie ma przeszkód, aby obie te spółki uczestniczyły w zgrupowaniu, jeśli tylko oprócz nich znajdzie się w nim co najmniej jeden jeszcze przedstawiciel z innego kraju Unii. Celem zgrupowania powinno być ułatwianie albo rozwijanie działalności gospodarczej jego uczestników, polepszanie albo powiększanie wyników takiej działalności, nie zaś osiąganie zysków. O tej zasadzie należy pamiętać, przygotowując zapisy dotyczące przedmiotu działalności zgrupowania w umowie zgrupowania. Podkreślenia jednak wymaga, iż nie ma przeszkód, aby zgrupowanie prowadziło działalność gospodarczą oraz osiągało zyski.

Założenie zgrupowania jest proste – wymaga w zasadzie jedynie podpisania umowy oraz zgłoszenia jej do Krajowego Rejestru Sądowego wraz z dodatkowymi dokumentami. Umowa może być sporządzona w zwykłej formie pisemnej.

Organami zgrupowania są wszyscy uczestnicy działający łącznie oraz zarządcy. Uczestnicy działający łącznie działają w charakterze organu i mogą podjąć każdą uchwałę w celu realizacji przedmiotu zgrupowania. Ten organ przypomina nieco walne zgromadzenie w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Nie ma prze-

szkód, aby przygotowując umowę zgrupowania wprowadzić do niej zapisy, które jeszcze bardziej upodobnią ten organ zgrupowania do walnego zgromadzenia (np. zasady zwoływania, *quorum*, tryb podejmowania uchwał itd.). Na pewno ułatwi to w przyszłości funkcjonowanie zgrupowania.

Zgrupowanie jest zarządzane przez jednego lub kilku zarządców. Według proponowanych obecnie rozwiązań do zarządców odpowiednio będzie się stosować przepisy o zarządzie w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Nowością będzie natomiast zasada, iż zarządcą może być także osoba prawna.

Za zobowiązania zgrupowania wszyscy uczestnicy odpowiadają bez ograniczeń i solidarnie. Odpowiedzialność ta jest jednak subsydiarna, tzn. domaganie się zapłaty od uczestnika będzie dopuszczalne jedynie po uprzednim skierowaniu żądania zapłaty do samego zgrupowania i braku zapłaty w odpowiednim terminie. Ta zasada wynika bezpośrednio z przepisów unijnych. O odpowiedzialności subsydiarnej mówi także k.s.h., choć jej zasady różnią się od tych unijnych. Ograniczony rozmiar tego opracowania nie pozwala na bliższe przyjrzenie się tej kwestii, warto jednak zwrócić uwagę, iż nakaz odpowiedniego stosowania do zgrupowania przepisów o spółce jawnej – nie do końca chyba przemyślany i nie bardzo wiadomo dlaczego konieczny – niewątpliwie skomplikuje sytuację i może spowodować, iż w praktyce powstaną wątpliwości co do tego, na jakich zasadach zgrupowanie funkcjonuje w obrocie.

Nie zauważyłem dotychczas na naszym rynku materiałów zawierających wzór umowy europejskiego zgrupowania interesów gospodarczych. Inaczej niż w przypadku umowy spółki osobowej, czy zwłaszcza kapitałowej, zakres swobody stron przygotowujących umowę jest daleko większy. Z jednej strony daje to większe pole do popisu dla adwokatów czy radców prawnych, przygotowujących taką umowę, z drugiej jednak nakłada także większą odpowiedzialność. Należy pamiętać, iż uczestnicy zgrupowania mogą w umowie umieścić cały szereg postanowień, diametralnie zmieniających wewnętrzną strukturę zgrupowania (np. przez powołanie organu nadzorczego). Próbując wyjść naprzeciw oczekiwaniom o stworzenie takiego wzorca, można zaproponować następujący schemat umowy:

- Preambuła – wskazanie stron umowy wraz z miejscami zamieszkania lub siedziby, data zawarcia umowy,
- Art. 1 – Nazwa, pod jaką zgrupowanie będzie występować w obrocie wraz ze wskazaniem na obowiązkowy dodatek,
- Art. 2 – Przedmiot działalności zgrupowania,
- Art. 3 – Siedziba oraz adres,
- Art. 4 – Czas trwania zgrupowania, o ile jest oznaczony,
- Art. 5 – Odpowiedzialność za długi zgrupowania (możliwe jest jedynie zmodyfikowanie zasad odpowiedzialności w stosunku wewnętrznym),
- Art. 6 – Określenie struktury organów zgrupowania,
- Art. 7 – Zasady funkcjonowania wszystkich członków zgrupowania działających łącznie (m.in. tryb zwoływania spotkań i podejmowania decyzji, wymagane

quorum do ważności spotkania i podejmowania poszczególnych decyzji, liczba głosów przysługująca poszczególnym uczestnikom zgrupowania),

- Art. 8 – Zarządcy (liczba zarządców, zasady ich powoływania i odwoływania, czas trwania kadencji, sposób reprezentacji),
- Art. 9 – Finansowanie zgrupowania (wkłady, o ile uczestnicy zamierzają je wnieść, udziały przysługujące poszczególnym uczestnikom),
- Art. 10 – Zasady przyjmowania nowych uczestników zgrupowania,
- Art. 11 – Członkostwo na próbę (o ile uczestnicy zamierzają wprowadzić taką możliwość),
- Art. 12 – Zasady występowania uczestników ze zgrupowania,
- Art. 13 – Zasady wykluczania uczestników ze zgrupowania,
- Art. 14 – Likwidacja zgrupowania.

Oczywiście nie ma przeszkód, aby przygotowując umowę zgrupowania, każdy tworzył ją według własnego wzorca. Umowa musi jedynie określać nazwę zgrupowania, jego siedzibę, cele, dla których zgrupowanie jest założone, dane dotyczące uczestników oraz czas trwania zgrupowania, o ile jest nieokreślony – określenie pozostałych elementów, wymienionych wyżej, jest wskazane i ułatwi w przyszłości funkcjonowanie zgrupowania, ale nie jest wymagane przez obowiązujące przepisy.

Eligiusz Jerzy Krześniak